

HAGYOMÁNYŐRZÉS ÉS LÉPÉSTARTÁS EURÓPÁVAL

SZKA_207_07

FEJEZETEK A MAGYAR
TÖRTÉNELEMBŐL

Készítette: Szekszárdi Júlia

SZOCIÁLIS, ÉLETVITELI
ÉS KÖRNYEZETI KOMPETENCIÁK

7. ÉVFOLYAM

MODULVÁZLAT

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I. RÁHANGOLÁS, A FELDOLGOZÁS ELŐKÉSZÍTÉSE					
I/a Korábban tanult ismeretek felidézése					
A	A tanulók tanári irányítással felidézik mindazt, amit a kalandozó magyarokról, István királyról, Mátyás királyról és Janus Pannoniusról korábban tanultak. Ugyanez megvalósítható úgy is, hogy önként vállalkozó diákok felkészülnek, és röviden összefoglalják a legfontosabb tudnivalókat az említett történelmi személyiségekkel kapcsolatban. 15 perc	Meglévő ismeretek felidézése Eligazodás térben és időben Információk rendszerezése	Frontális munka – irányított beszélgetés vagy tanulói kiselőadások	A beszámolókhöz szükséges eszközök	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II. ÚJ TARTALOM FELDOLGOZÁSA					
II/a Kalandozó magyarok a keresztény Európában					
A	<p>A tanár két részre osztja az osztályt. Az egyik csoport tagjai az augsburgi csata (D1), a másik a Lehel kürtje (D2) című szöveget kapja meg, amit mindenki önállóan elolvas. Ezután mindkét nagy csoport kisebb munkacsoportokra oszlik, és megoldja a saját szövegéhez tartozó feladatokat. A szóvivők ismertetik csoportjuk gondolatait.</p> <p>Ezután a tanár egy két hasábra osztott, nagy közös posztert erősít fel a falra, amelynek fejlécében a következő címek állnak:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. A magyarok véleménye a németekről 2. A németek véleménye a magyarokról <p>A saját maguk által elolvasott szövegek alapján összegyűjtik azokat a gondolatokat, amelyeket az egyik fél gondolhatott a másikról abban az időben. Kíváncsi, hogy a diákok felismerjék: ugyanaz a dolog teljesen mást jelent a támadó és a megtámadott számára. Az azonos történelmi eseménynek tehát sokszor különböző értelmezési lehetőségei vannak, annak megfelelően, hogy kinek a szempontjából nézzük a dolgot.</p> <p>(Itt az első 45 perc vége.)</p> <p style="text-align: right;">30 perc</p>	<p>Ugyanazon történelmi esemény két nézőpontból való értékelés</p> <p>Szövegértés Összefüggések felismerése Nézőpontváltás Véleményalkotás Együttműködés</p>	<p>Egyéni olvasás</p> <p>Csoportmunka – közös feladatmegoldás</p> <p>Frontális munka – szövegértelmezés és irányított beszélgetés</p>	<p>D1 (Szöveg és feladatok)</p> <p>D2 (Szöveg és feladatok)</p>	<p>Csomagolópapír a jelzett fejléccel</p> <p>Vastag filctollak Ragasztógyurma</p>

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
B	<p>Mindenki megkapja a D1 és D2 melléklet szövegét, amit elolvas. Ezután a tanulók öt csoportot alakítanak. Minden csoport húz egy szerepkártyát (D3) és közösen megfogalmazzák a történetek olyan ismertetését, amit az adott szereplő mondana el egyes szám első személyben. A fogalmazásokat végül minden csoport szóvivője felolvassa. A csoportok ezután saját szerepük szerint gondolkodva, ütköztetik véleményüket a kalandozásokról, a régi magyar dicsőségről, a német győzelemről, Lehel és Konrád tettéről.</p> <p>A záró beszélgetésben a tanár ösztönzi a tanulókat arra, hogy felismerjék, ugyanazt a történelmi eseményt a különböző népek eltérően ítélik meg. (Itt az első 45 perc vége.)</p> <p style="text-align: right;">30 perc</p>	<p>Ugyanazon történelmi esemény két nézőpontból való értékelés</p> <p>Szövegértés Nézőpontváltás Véleményalkotás Együttműködés Kifejezőkészség Vitakészség</p>	<p>Egyéni olvasás</p> <p>Csoportmunka – beleélési gyakorlat</p> <p>Egész csoportos szerepjáték (vita)</p> <p>Frontális munka – irányított beszélgetés</p>	<p>D1 (Szöveg) D2 (Szöveg)</p> <p>D3 (Szerepkártyák)</p>	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
II/b István vagy Koppány?					
A	<p>Az osztály meghallgatja Szörényi–Bródy: <i>István, a király</i> című rockoperájának azokat a részleteit, amelyek szövege megtalálható a D4 mellékletben. Ezután 5 csoport alakul. Mindegyik megkapja a D3 melléklet egyik szövegét, a hozzájuk tartozó feladatokkal együtt. A csoportban kialakult gondolatokat mindenki lejegyzí a saját lapjára. Ezután olyan új csoportok alakulnak, amelyekbe minden korábbi csoport tagjai képviselve vannak. Jegyzetei alapján mindenki ismerteti a többiekkel az előző csoportjában kialakult gondolatokat. Végül minden csoport tanulságokat fogalmaz meg a témával kapcsolatban, és ezeket leírja egy-egy csomagolópapírra. A poszttereket felteszik a falra, és a szóvivők bemutatják csoportjuk gondolatait. A záró beszélgetés során a tanár arra ösztönzi a tanulókat, hogy felismerjék: itt ismét szembekerült egymással a hagyományok őrzésére és az Európával való lépéstartásra való törekvés. A történelem azonban István döntését igazolta. Ha marad idő, a tanulók újra zenei részleteket hallgatnak meg. (Itt ér véget a második 45 perc.)</p> <p style="text-align: right;">45 perc</p>	<p>Egy történeti fordulópont két nézőpontból való bemutatása</p> <p>Szövegértés Dilemmahelyzet mérlegelése Problémaelemzés Nézőpontváltás Kommunikáció Együttműködés</p>	<p>Frontális munka – zenehallgatás</p> <p>Csoportmunka – szakértői mozaik</p> <p>Frontális munka – csoportszóforgó és irányított beszélgetés</p>	<p>D4 (Szövegek és feladatok)</p> <p>Csomagolópapír Vastag filctollak Ragasztógyurma</p>	<p>A rockopera részletei</p> <p>A lejátáshoz szükséges eszközök</p>

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
B	<p>A tanulók meghallgatják a rockoperának azokat a részleteit, amelyek szövegei a D4 mellékletben található. Ezután az osztály két csoportra oszlik. Az egyik Koppány, a másik István szempontjait fogja képviselni. Ennek tudatában újra meghallgatják a kijelölt zenei részleteket, és saját szerepüknek megfelelően jegyzeteket készít a maga igazát támogató érvekről.</p> <p>Mindkét csoport kap egy-egy csomagolópapírt, amelyre felírják érveiket az általuk képviselt szereplő igaza mellett. Először minden felvetődő gondolatok lejegyznek, aztán egy másik papír felhasználásával csoportosítják azokat.</p> <p>A két csoport egy-egy képviselője ütközteti az érveket. Kisorsolják a kezdő tanulót, majd mindketten mondanak egy érvet, amire a másik reflektál. Ha az osztályból valaki szólni kíván, odamegy a csoportját képviselő társa mellé, a vállára teszi a kezét, és így lehetőséget kap arra, hogy egyszer helyette beszéljen.</p> <p>A viták követően az osztály arról beszélget, hogy mindkét félnek igaza lehet a saját szemszögéből, hiszen a hagyományok őrzése és a változás elfogadása egyaránt fontos lehet. De a történelem végül is Istvánt igazolta. Ha marad idő, a tanulók további részleteket hallgathatnak meg a darabból. (Itt ér véget a második 45 perc.)</p> <p style="text-align: right;">45 perc</p>	<p>Egy történeti fordulópont két nézőpontból való bemutatása</p> <p>Dilemmahelyzet mérlegelése Problémaelemzés Nézőpontváltás Érvelés Véleményalkotás Vitakészség</p>	<p>Frontális munka – zenehallgatás</p> <p>Egyéni jegyzetelés</p> <p>Csoportmunka – érvek gyűjtése, ötletbörze</p> <p>Frontális munka – moderált vita, majd irányított beszélgetés</p>	<p>Papír és írószer</p> <p>Csomagolópapír Vastag filctollak Ragasztógyurma</p>	<p>A rockopera részletei</p> <p>A lejátzáshoz szükséges eszközök</p>

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
II/c Mátyás király kontra Janus Pannonius					
A	<p>A tanulók 4 vagy 6 fős csoportokat alakítanak. Minden csoportban a tagok egyik fele a D5, a másik pedig a D6 szöveget kapja, a saját szövegéhez tartozó feladatlappal együtt. A kérdésekre a szöveget tartalmazó lap hátoldalán válaszolnak, majd a csoportokon belül a diákok kicserélik egymással a lapjaikat, s végiggondolják a másik fél szempontjait.</p> <p>Közben a tanár egy két hasábra osztott posztert erősít fel a táblára, amelynek fejlécében a következők olvashatók:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mátyás királynak van igaza, mert... 2. Janus Pannoniusnak van igaza, mert... <p>A tanulók ötletbörze segítségével gyűjtenek befejezéseket a kétféle befejezetlen mondathoz. A gondolatok két tanuló párhuzamosan jegyzi a lapra. Szerencsés, ha a záró megbeszélésben a tanulók el tudnak jutni annak a felismeréséig, hogy ezúttal is szembekerült egymással a hagyományhoz való ragaszkodás és az európai kultúra követésének igénye, s az idő most Mátyást igazolta. De neki sem lehetett könnyű szembefordulni a hazai humanizmus legnagyobb személyiségeivel.</p> <p style="text-align: right;">30 perc</p>	<p>Egy későbbi korból származó, de hasonló problémát megjelenítő történeti fordulópont elemzése</p> <p>Szövegértés Logikus gondolkodás Nézőpontváltás Problémaelemzés</p>	<p>Csoportmunka – közös szövegfeldolgozás és kérdések megválaszolása</p> <p>Frontális munka – ötletbörze és összegző beszélgetés</p>	<p>D5 (Szöveg és feladatok)</p> <p>D6 (Szöveg és feladatok)</p>	<p>Csomagolópapír a jelzett fejléccel</p> <p>Vastag filctollak Ragasztógyurma</p>

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
B	<p>A tanulók egyik fele a D5, a másik pedig a D6 szöveget kapja meg, amit elolvas. Az azonos szöveggel dolgozók összegyűlnek, és közösen választ keresnek a szövegükhöz kapcsolódó kérdésekre. Ezután a D5 szöveggel dolgozó tanulók Mátyás, a D6 szöveg használók pedig Janus Pannonius nevében írnak egy rövid fogalmazást egyes szám első személyben arról, hogy ki miként éli meg a történeteket.</p> <p>Ezután a különböző feladatot végrehajtó tanulókból párok alakulnak, és mindkét diák felolvassa az írását a másiknak. Önként jelentkező párok szerepjáték formájában is előadhatják az ellenfelek párbeszédét. A nézők elmondják, hogy mivel értettek egyet, illetve mivel nem.</p> <p>A záró beszélgetésben a tanár felhívja a figyelmet arra, hogy bár a történelem Mátyást igazolta, nehéz lehetett megélni, hogy legjobb hívei, eszmétársai ellene fordultak.</p> <p style="text-align: right;">30 perc</p>	<p>Egy későbbi korból származó, de hasonló problémát megjelenítő történeti fordulópont elemzése</p> <p>Szövegértés Logikus gondolkodás Nézőpontváltás Problémaelemzés Empátia Előadókészség</p>	<p>Egyéni olvasás és kreatív írás</p> <p>Csoportos szövegértelmezés</p> <p>Frontális munka – jelenetek megtekintése és irányított beszélgetés</p>	<p>D5 (Szöveg és feladatok)</p> <p>D6 (Szöveg és feladatok)</p> <p>Papír és írószer</p>	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
III. AZ ÚJ TARTALOM ÖSSZEFOGLALÁSA, ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS					
III/a Összefoglalás, visszajelzés					
A	A tanár a feldolgozott három témához kapcsolódó képeket vetít, és rögzíti, hogy a három történelmi helyzet közös jellemzője volt, hogy feszültség jelentkezett a domináns európai gondolkodás és a hagyományok megőrzésének igénye között. Ezután arról beszélgetnek, hogy miként jelentkezik ugyanez a probléma napjainkban, felidézve az EU-csatlakozással összefüggő biztató és aggasztó jelenségeket. 15 perc	A vizsgált problémák általánosítása és aktualizálása Kritikai gondolkodás Kommunikáció	Frontális munka – vetítés és irányított beszélgetés		P1 (Kivetíthető képek) A vetítéshez szükséges eszközök
B	A feldolgozott témák összegzéseként a tanulók kitöltik a D7 feladatlapot. 15 perc	A feldolgozott témák összegző áttekintése	Egyéni munka – feladatlap kitöltése	D7 (Feladatlap)	P2 (Megoldó kulcs)

TANÁRI SEGÉDLETEK

P1 – A kivetítendő képek listája

1. Lehel kürtje
2. István és Gizella (Képes Krónika)
3. István király
4. Koppány
5. Mátyás király
6. Beatrice és Mátyás
7. Janus Pannonius
8. Vitéz János

P2 – Megoldási kulcs a D5 mellékletben található feladatlaphoz

1. Töltsd ki értelemszerűen a következő táblázatot!

	Milyen hagyományok meghaladására van szükség?	Mit kell tenni azért, hogy lépést tartsunk Európával	Ki ragaszkodik a hagyományhoz?	Ki képviseli a haladást?
A kalandozások idején	Szabad rablás, nomád életmód	Letelepedni, törvényeket hozni	A kalandozó magyarok	Az európai országok, itt a németek
István király korában	Pogányság, törzsi társadalom	Államalapítás, csatlakozás a római katolikus egyházhoz, hűbéri viszonyok	Koppány és társai	István király
Mátyás király korában	A török ellenes harc központba állítása	Humanista kultúra terjesztése	Janus Pannonius (annak ellenére, hogy a humanizmus híve)	Mátyás király

2. A három konfliktus esetében hol lett volna lehetőség a kiegyezésre?

Mátyás és Janus Pannonius konfliktusa megegyezéssel megoldható lett volna. Ha a költő nem hal meg, erre minden valószínűséggel sor kerül.

3. Hozz más történelmi példákat a hagyományőrzés és a haladás szembekerülésére!

II. József és a magyarok, Kossuth és Széchenyi, a 48-asok és a kiegyezés hívei stb.

4. Időszerű-e a kérdés feltevése napjainkban? Ha igen, miért? Igen, az EU csatlakozással kapcsolatban.